

**รูปแบบการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1-5
โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**

**THE ADMINISTRATION OF PARTICIPATORY MODEL OF INCLUSIVE SCHOOLS UNDER
KHONKAEN PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1-5 BY APPLYING
PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY**

ชำนาญ ศรีวงศ์^{1*}, ศิริ ถิ่นสนา², และสัจจา ฝ้ายคำตา³

¹นักศึกษาลัทธิศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารจัดการการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

²รองศาสตราจารย์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

³ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 3

* Corresponding Author E-mail : kakchumnarn2559@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างและทดลองใช้รูปแบบการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ศึกษาองค์ประกอบการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง เพื่อยืนยันองค์ประกอบการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม ระยะที่ 2 สร้างรูปแบบฯ โดยใช้องค์ประกอบการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวมที่ได้จากระยะที่ 1 เป็นกรอบไป การศึกษาดูงานโรงเรียนต้นแบบแกนนำเรียนรวม 3 แห่ง สำนวจความคิดเห็นโดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มเป้าหมายคือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 จำนวน 196 คน และจัดประชุมเชิงปฏิบัติการร่างรูปแบบฯ นำร่างรูปแบบฯที่ได้ไปสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน เพื่อยืนยันรูปแบบฯ ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ รูปแบบฯที่สร้างขึ้น ประกอบด้วย กระบวนการมีส่วนร่วม 7 กระบวนการ ได้แก่ การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมประเมินและปรับปรุงงาน และร่วมรับผลประโยชน์ขึ้นชมผลงาน ตามภาระและขอบข่ายงาน 4 งาน ได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป ระยะที่ 3 ผลการทดลองใช้รูปแบบฯ ในโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดการเรียนรวม จำนวน 1 แห่ง จากการประเมินผลการใช้รูปแบบของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ปรากฏว่า รูปแบบฯนี้มีความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วม, โรงเรียนแกนนำเรียนรวม, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ABSTARCT

This research aims : to study the implementation results of participatory administration model of schools under Khonkean Primary Educational Service Office 1-5 by applying sufficiency economy philosophy. The research was divided into three phases : Phase 1 to study the participatory administration model of inclusive schools by in-depth interview and purposive sampling 7 experts. Phase 2 To develop of participatory administration model of inclusive schools by studying of three of the original schools. Survey of questionnaire to the target group education management of the school boards under Khonkean Primary Educational Service Office 1-5 of 196 people and workshop to draft administration of inclusive Schools. Checking and confirming the model by structured interview 9 professionals. The research findings were as follow : The administration of participatory model of inclusive schools ,consists of 7 process : Opinion participation Planning participation Decision participation Action participation Responsibility participation Evaluation participation and Improvement Participation of the benefit from Obligations and 4 frameworks, including ; Academic Administration Budget administration Personnel management General administration. Phase 3 The study results take the form of the administration of participatory model of inclusive schools by applying sufficiency economy philosophy. There were 3 experts on inclusive education of the model are moderation, reasonableness, and self-immunity. Were at the highest level.

Keyword : Administration of Participatory, Inclusive Schools, Philosophy of Sufficiency Economy

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 – 2559) และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2552–2559) และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551 กำหนดไว้ว่า ให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกรูปแบบและทุกระดับให้สอดคล้องต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และ “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และจัดการศึกษาสำหรับคนพิการทั้งระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัยในรูปแบบที่หลากหลาย

สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นหน่วยงานปฏิบัติ จึงต้องมีการกำหนดหลักการและแนวทางในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการแบ่งงานบริหารการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น 4 งาน คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคลและการบริหารทั่วไป จำเป็นต้องให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องการจัดการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทุกขั้นตอน เพื่อให้การดำเนินการของสถานศึกษาบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษา คือมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนดี คนเก่งและมีความสุข และพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2551 ก็ให้ความสำคัญในเรื่องนี้เช่นกัน เพื่อให้เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยให้เป็นรูปแบบการบริหารงานที่มีบุคคลหลายๆคนเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบ ร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมตัดสินใจ เพื่อให้การบริหารจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ โดยการมีส่วนร่วมมีลักษณะการดำเนินงาน 2 แนวทางคือ 1)โดยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้าไปร่วมในองค์คณะบุคคลในการบริหารโดยตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายการศึกษาโดยอยู่ในรูปของคณะกรรมการ

สถานศึกษา และ 2) คัดเลือกตัวแทนกลุ่มเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือเป็นองค์คณะบุคคลทางการบริหารนั้นๆ แทนสมาชิก เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการได้มากที่สุด โดยการมีส่วนร่วมที่มีลักษณะเป็นการส่งเสริมความเข้มแข็งของสถานศึกษา สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้ปกครองและครู หรือระหว่างบ้านและสถานศึกษา และสำหรับการมีส่วนร่วมของบุคคล เอกชน ประชาชนและท้องถิ่น เป็นกลไกสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาตามหลักการกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาสู่สถานศึกษา เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการและเพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่ประชาชนในพื้นที่อย่างเป็นรูปธรรม ดังเห็นได้จากนโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 – 2561) โดยมีเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ 1) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนพิการไทย 2) ให้โอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้และ 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา(กระทรวงศึกษาธิการ, 2555) ซึ่งในปัจจุบันนี้การจัดการศึกษาเพื่อคนพิการ คือการจัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคนได้ศึกษาระบบเดียวกัน โดยไม่แยกว่าเด็กพิการต้องไปอยู่ในสถานศึกษาเฉพาะ รวมทั้งเด็กนั้นต้องได้รับการสนับสนุนทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของเบญจ ชลธารินทร์ (2544) และผดุง อารยะวิญญู และวาสนา เลิศศิลป์ (2550) การบริหารจัดการเรียนรวมเป็นการจัดการศึกษาให้เด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรวมกันเป็นการจัดการศึกษาอย่างยืดหยุ่นและตอบสนองการเรียนรู้ของเด็กที่มีวิธีการเรียนรู้และความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไม่ว่าเด็กคนนั้นจะมีความต้องการพิเศษหรือไม่ก็ตาม ทุกคนเรียนไปด้วยกัน ครูปฏิบัติต่อนักเรียนเหมือนทุกคนเป็นเด็กปกติ โดยคำนึงถึงความสามารถและความเหมาะสมของเด็กที่มีความบกพร่องของแต่ละคน เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสรับการศึกษาและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาและแนวทางการในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำเป็นต้องให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของการจัดการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการการศึกษาในสถานศึกษา จึงเป็นประเด็นปัญหาที่จะทำอย่างไร ให้การบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียนจัดการเรียนรวมมีประสิทธิภาพ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวมสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจะทำให้ทราบแนวทางการมีส่วนร่วมการบริหารจัดการศึกษาที่เหมาะสมและหาสู่ทางที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม ที่จะนำไปสู่การบริหารการศึกษาในโรงเรียนจัดการเรียนรวมให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1-5
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อศึกษาผลการทดลองใช้รูปแบบการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วิธีดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม ดำเนินการวิเคราะห์ สังเคราะห์โดยใช้ตารางเมทริกซ์ (Matrix chart) นำข้อมูลที่มีความถี่ตั้งแต่ 5 ขึ้นไปนำมาเป็นองค์ประกอบการบริหารการศึกษาในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม

ขั้นที่ 2 นำองค์ประกอบที่ได้จากขั้นที่ 1 นำมาเป็นการจัดทำแบบสัมภาษณ์ นำไปสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 7 คน ประเด็นสัมภาษณ์ ประกอบด้วย กระบวนการมีส่วนร่วม 7 กระบวนการ ได้แก่ การมีส่วนร่วม แสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมประเมินและปรับปรุงงาน และร่วมรับผลประโยชน์ขึ้นชมผลงาน ตามภาระและขอบข่ายงานบริหารการศึกษา 4 งาน ได้แก่ งานบริหารวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารบุคคล และงานบริหารทั่วไป เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันองค์ประกอบ

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาฐานโรงเรียนต้นแบบแกนนำเรียนรวมที่เป็นเลิศ จำนวน 3 แห่ง ตามกรอบองค์ประกอบใน ระยะที่ 1 และสัมภาษณ์บุคคลสำคัญ ((Focus Group Interview) ในแต่ละโรงเรียน บุคคลสำคัญแต่ละแห่งประกอบด้วย ผู้บริหารโรงเรียน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้แทนครูและผู้แทนผู้ปกครองนักเรียน ในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน รวม 4 คน รวมทั้งสิ้น 12 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ขั้นที่ 2 สสำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม โดยนำองค์ประกอบในระยะที่ 1 มาสร้างเป็นแบบสอบถามใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 196 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยใช้โรงเรียนเป็นหน่วยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างเกณฑ์ร้อยละ 30 (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อที่มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป ให้คงไว้

ขั้นที่ 3 (ร่าง) นำข้อมูลที่ได้จากขั้นที่ 1 และ 2 มาจัดทำร่างรูปแบบการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยคณะทำงานประชุมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ประกอบด้วย กระบวนการมีส่วนร่วม 7 กระบวนการ ได้แก่ 1)การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น 2)การมีส่วนร่วมวางแผน 3)การมีส่วนร่วมตัดสินใจ 4)การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ 5)การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ 6 การมีส่วนร่วมประเมินผลและปรับปรุงงาน 7) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์และขึ้นชมผลงาน ตามภาระและขอบข่ายงาน 4 งาน ได้แก่ 1)การบริหารงานวิชาการ 2)การบริหารงานงบประมาณ 3)การบริหารงานบุคคล 4)การบริหารงานทั่วไป

ขั้นที่ 4 นำร่างรูปแบบที่ได้จากขั้นที่ 3 ไปเป็นกรอบจัดทำแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อนำไปสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน ที่มีคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการบริหาร การศึกษาพิเศษหรือการบริหารโรงเรียนแกนนำเรียนรวม หรือเป็นบุคคลที่มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาเอกด้าน การศึกษา หรือเป็นผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษาขึ้นไป หรือศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษผู้วิจัย ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและนำผลสัมภาษณ์มาปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยการ วิเคราะห์เชิงเนื้อหาและยืนยันรูปแบบ

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยได้นำรูปแบบที่ได้จากระยะที่ 2 ไปทดลองใช้ในโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดการศึกษาเรียนรวม ดังนี้

ขั้นที่ 1 กำหนดโรงเรียนที่ใช้ทดลองรูปแบบการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ โรงเรียนบ้านคูใหญ่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 และคณะทำงานได้คัดเลือกโครงการที่มีความเหมาะสมและเป็นไปได้ นำมาทดลองใช้รูปแบบ

ขั้นที่ 2 ประเมินผลการใช้รูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 2 แต่งตั้งเป็นผู้ประเมินผลการใช้รูปแบบ จำนวน 3 คน โดยใช้แบบประเมินที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป สรุปผล มีความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันที่ดี

สรุปผลการวิจัย

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม โดยใช้ตารางเมทริกซ์และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปผลดังนี้

องค์ประกอบการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม ประกอบด้วย กระบวนการมีส่วนร่วม 7 กระบวนการ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น 2) การมีส่วนร่วมวางแผน 3) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ 4) การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ 5) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ 6) การมีส่วนร่วมประเมินผลและปรับปรุงงาน 7) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์และชื่นชมผลงาน ตามภาระและขอบข่ายงานบริหารการศึกษา ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการ มี 7 งานย่อย 2) การบริหารงานงบประมาณ มี 7 งานย่อย 3) การบริหารงานบุคคล มี 9 งานย่อย 4) การบริหารงานทั่วไป มี 19 งานย่อย

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สรุปผลดังนี้

รูปแบบการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย กระบวนการมีส่วนร่วม 7 กระบวนการ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น 2) การมีส่วนร่วมวางแผน 3) การมีส่วนร่วมตัดสินใจ 4) การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ 5) การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ 6) การมีส่วนร่วมประเมินผลและปรับปรุงงาน 7) การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์และชื่นชมผลงาน ตามภาระและขอบข่ายงานบริหารการศึกษา ได้แก่ 1) การบริหารงานวิชาการ มี 7 งานย่อย 2) การบริหารงานงบประมาณ มี 7 งานย่อย 3) การบริหารงานบุคคล มี 8 งานย่อย 4) การบริหารงานทั่วไป มี 18 งานย่อย

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สรุปผลดังนี้

รูปแบบนี้ มีความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวมมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 96.30 อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. องค์ประกอบการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม ประกอบด้วย กระบวนการมีส่วนร่วม 7 กระบวนการ ได้แก่ 1)การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น 2)การมีส่วนร่วมวางแผน 3)การมีส่วนร่วมตัดสินใจ 4)การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ 5)การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ 6)การมีส่วนร่วมประเมินผลและปรับปรุงงาน 7)การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์และชื่นชมผลงาน ตามภาระและขอบข่ายงานการบริหารการศึกษาในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม 4 งาน ได้แก่ 1)การบริหารงานวิชาการ 7 งานย่อย 2)การบริหารงานงบประมาณ 7 งานย่อย 3)การบริหารงานบุคคล 9 งานย่อย 4)การบริหารงานทั่วไป 19 งานย่อย ซึ่งสอดคล้องกับการบริหารสถานศึกษานิตินบุคคล ของกระทรวงศึกษาธิการ (2545) การกระจายอำนาจ และให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ตรงกันกับโฉมฉาย กาศโอสถ (2554) ที่กล่าวไว้ การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการที่บุคคลผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานทั้งในด้านการแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ การวางแผน การปฏิบัติงาน การประเมินผลและการปรับปรุงงาน ตลอดจนการร่วมชื่นชมยินดีในความสำเร็จขององค์กร

2. รูปแบบการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย กระบวนการมีส่วนร่วม 7 กระบวนการ ได้แก่ 1)การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น 2)การมีส่วนร่วมวางแผน 3)การมีส่วนร่วมตัดสินใจ 4)การมีส่วนร่วมปฏิบัติการ 5)การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ 6)การมีส่วนร่วมประเมินผลและปรับปรุงงาน 7)การมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์และชื่นชมผลงาน ตามภาระและขอบข่ายงานการบริหารการศึกษาในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม 4 งาน ได้แก่ 1)การบริหารงานวิชาการ 7 งานย่อย 2)การบริหารงานงบประมาณ 7 งานย่อย 3)การบริหารงานบุคคล 8 งานย่อย 4)การบริหารงานทั่วไป 18 งานย่อย

ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะรูปแบบที่ได้สร้างขึ้นมานี้ เป็นรูปแบบที่มีความเหมาะสมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่จะใช้ในการจัดการศึกษาให้เด็กปกติและเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้เรียนรวมกันเป็นการจัดการศึกษาอย่างยืดหยุ่นและตอบสนองการเรียนรู้ของเด็กที่มีวิธีการเรียนรู้และความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไม่ว่าเด็กคนนั้นจะมีความต้องการพิเศษหรือไม่ก็ตาม ทุกคนเรียนไปด้วยกัน ครูจะสอนให้เด็กรู้จักพอเพียง ครูปฏิบัติต่อนักเรียนเหมือนทุกคนเป็นเด็กปกติโดยคำนึงถึงความสามารถและความเหมาะสมของเด็กที่มีความบกพร่องของแต่ละคน เพื่อส่งเสริมให้เด็กได้มีโอกาสรับการศึกษาและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างเป็นปกติ ซึ่งสอดคล้องกับจันทรานี สงวนนาม (2551) กล่าวข้อดีของการบริหารแบบมีส่วนร่วมคือ ก่อให้เกิดความสามัคคีระหว่างผู้บริหารละผู้ร่วมงานทุกระดับในองค์กร ลดความขัดแย้งในการทำงาน สร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน สร้างความเป็นประชาธิปไตยช่วยให้การใช้งบประมาณเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ และภูวนาถ ยุพานวิทย์ (2552) ได้กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมมีหลายรูปแบบ เช่น มีลักษณะการมีส่วนร่วมการวางแผน การตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการจัดองค์การการปฏิบัติหรือการดำเนินงาน การบริหาร การสื่อสาร และการประเมินผล ซึ่งอาจจะเป็นการมีส่วนร่วมโดยตรงหรือมีส่วนร่วมทางอ้อม ทั้งในระดับของการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วนและมีส่วนร่วมทั้งหมด และสอดคล้องกับปริญญช พินุลสราวุธ (2550) กล่าวถึงการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ คือการพัฒนาที่สมดุลมั่นคงและยั่งยืน พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงในทุกด้าน ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมสิ่งแวดล้อม ความรู้และเทคโนโลยี

3. ผลการใช้รูปแบบการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 โดยประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยรวม มีความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี อยู่ในระดับมากที่สุด อาจเป็นเพราะว่า ทุกคนที่มีส่วนได้เสียกับการจัดการศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาทั้งร่วมแสดงความคิดเห็น ร่วมวางแผน ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติงาน ร่วมรับผิดชอบ ร่วมประเมินผลและปรับปรุงงาน ร่วมรับผลประโยชน์และชื่นชมผลงาน ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2550) ได้ชี้ถึงแนวการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชนจนถึงระดับรัฐ ทั้งในการบริหารและพัฒนาประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียงหมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายในทั้งนี้ต้องอาศัยความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติโดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยที่พบว่า การบริหารการศึกษาในโรงเรียนแกนนำเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กระบวนการมีส่วนร่วม ทั้งในด้านร่วมแสดงความคิดเห็น วางแผน ตัดสินใจ ปฏิบัติงาน รับผิดชอบ ประเมินผลและปรับปรุงงาน ชื่นชมผลงาน มีความจำเป็นในการบริหารการศึกษา ตามภาระและขอบข่ายงาน จึงควรกำหนดให้ทุกฝ่ายที่มีส่วนเกี่ยวข้องการจัดการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาในโรงเรียนทั้งในระดับของการมีส่วนร่วมเพียงบางส่วนและมีส่วนร่วมทั้งหมด

2. ผลการวิจัยในครั้งนี้ ทำให้ได้ภาระและขอบข่ายงาน การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป ที่มีความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันที่ดี ดังนั้นโรงเรียนประถมศึกษาที่จัดการศึกษาเรียนรวมจึงควรกำหนดภาระและขอบข่ายงานในชัดเจนโดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. นำผลการประเมินการบริหารการศึกษาแบบมีส่วนร่วมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ไปขยายผลและสร้างเครือข่ายการพัฒนาการประเมินผลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรวมบูรณาการของสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ควรวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาจัดการเรียนรวมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงกับโรงเรียนสังกัดหน่วยงานอื่น

3. ควรวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษาจัดการเรียนรวมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตามภาระและขอบข่ายงานแต่ละงานเป็นการเฉพาะ

4. ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาและพัฒนาโรงเรียนที่มีความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรวมสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งจะทำให้ได้รูปแบบที่ดีเป็นแบบอย่างในการบริหารจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนลักษณะเช่นนี้ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545) **เอกสารประกอบการพัฒนาหลักสูตรนำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรับรองการกระจายอำนาจสำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ : คณะรัฐมนตรี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546) **คู่มือการบริหารสถานศึกษานิตบุคคล**. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555) **นโยบายปฏิรูปการศึกษาสำหรับคนพิการในทศวรรษที่สอง(พ.ศ. 2552-2561)**. กรุงเทพฯ : สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2556) **นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2557**. กรุงเทพฯ : กลุ่มวิจัยและพัฒนาโยบาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2551) **ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.
- โฉมฉาย กาศโอสถ. (2554) **รูปแบบการบริหารกิจการนักเรียนแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553) **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543) **การวิจัยทางการวัดผลและประเมินผล**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เบญจ ชลธารนนท์. (2554) **การศึกษาแบบเรียนร่วม**. ม.ป.ท..
- ปริญญช พินุลสรารุช. (2550) **การขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์.
- ผดุง อารยะวิญญู ; และวาสนา เลิศศิลป์. (2550) **แนวทางการจัดการเรียนรวม (Guidelines For Inclusion)** กรุงเทพฯ : สันติศิริการพิมพ์.
- สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550) **เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร**. กรุงเทพฯ : สำนักคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- ภูวนาถ ยุพานวิทย์. (2552) **การวิเคราะห์เปรียบเทียบรูปแบบการบริหารโรงเรียนชั้นนำขนาดเล็กในชนบทที่มีประสิทธิภาพ**. วิทยานิพนธ์ ค.ด. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ราชกิจจานุเบกษา.(19 ธันวาคม 2545).**พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2). พ.ศ.2545**.กรุงเทพฯ:ราชกิจจานุเบกษา.เล่ม119 ตอนที่ 123 ก.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550) **แนวทางการดำเนินงานขององค์กรคณะบุคคลและการมีส่วนร่วม**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สถาบันพระปกเกล้า. (2552) **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550**. พิมพ์ครั้งที่ 8.
กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2551) **พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551**.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556) **แนวทางการพัฒนาสถานศึกษาต้นแบบการเรียนรู้รวม (Inclusive schools)** กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2552 – 2559)**. Retrieved February 22, 2015 from <http://www.scphub.ac.th>.